



सुत्तपिटकातील खुद्दकनिकायाच्या अंतर्गत येणाऱ्या 'चरिया पिटक' या काव्य ग्रंथातून ही 'चरिया' घेण्यात आलेली आहे. चरियपिटकात एकूण ३५ चरियांचे वर्णन करण्यात आलेले आहे. या चरियेत बोधिसत्वाने सत्य क्रियेने (सत्य पारमिता) वणव्यापासून स्वताचा जीव कसा वाचविला, त्याचे वर्णन करण्यात आलेले आहे.



पुनापरं यदा होमि, मगधे वट्टपोतको।
अजातपक्खो तरुणो, मंसपेसि कुलावके॥१॥

मुखतुण्डकेनाहरित्वा, माता पोसयती ममं।
तस्सा फस्सेन जीवामि, नत्थि मे कायिकं बलं ॥२॥

संवच्छरे गिम्हसमये, दवडाहो पदिप्पति।
उपगच्छति अम्हाकं, पावको कण्हवत्तनी॥३॥

धमधमा इति एवं, सद्दायन्तो महा सिखी।
अनुपुब्बेन झापेन्तो, अग्गि मममुपागमि॥४॥

अग्गिवेगभया तीता, तसिता मातापिता मम।
कुलावके मं छड्डेत्वा, अत्तानं परिमोचयुं॥५॥

पादे पक्खे पजहामि, नत्थि मे कायिकं बलं।
सोहं अगतिको तत्थ, एवं चिन्तेसहं तदा॥६॥

येसाहं उपधावेय्यं, भीतो तसितवेधितो।
ते मं ओहाय पक्कन्ता, कथं मे अज्ज कातवे॥७॥

अत्थि लोके सीलगुणो, सच्चं सोचेय्यनुदया।
तेन सच्चेन काहामि, सच्चकिरियमुत्तमं॥८॥

आवज्जेत्वा धम्मबलं, सरित्वा पुब्बके जिने।
सच्चबलमवस्साय, सच्चकिरियमकासहं॥९॥

सन्ति पक्खा अपतना, सन्ति पादा अवञ्चना।
मातापिता च निक्खन्ता, जात-वेद पटिक्कम॥१०॥

सह सच्चे कते मय्हं, महापज्जलितो सिखी।
वज्जेसि सोलसकरीसानि, उदकं पत्वा यथा सिखी।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति॥११॥

(चरियापिटक)

शब्दार्थ / सदृश

वट्टपोतको - लाव्याचे पिल्लु.

कुलावके - घट्यात.

दवडाहो - वणवा.

कण्हवत्तनी - काळीराख.

छड्डेत्वा - टाकून, सोडून.

पावक (पु.) - अग्नि, आग, विस्तव.

अगतिको - अगतिक होवुन.

कातवे - (कातुं नपु.) करण्यासाठी.

निक्खन्त (कृ.) - बाहेर काढलेला.

सोलसकरिसानि - सोळा पावूल (भूमि) मागे जाऊन.

अजातपक्खो - पंख न फुटलेला.

फस्सेन (फस्स-पु.) - स्पर्शाने.

संवच्छर (नपु.) - वर्ष, साल, संवत्सर.

सिखी (पु.) - आग, ज्वाला.

परिमोचयुं - सुटका केली, मुक्त होण्या करीता.

झापेन्तो (झापेति क्रि.) - जाळत.

ओहाय (पू.क्रि.) - सोडून, मोकळे करून.

सरित्वा - स्मरण करून.

पटिक्कम (पु.) - बाजूस होणे, दूर होणे.

टिप

करिस (करिष) : प्राचीनकाळात लांबी रुंदी मोजण्याचे हे माप होते. त्याकाळात एक करिस आठ एकराच्या बरोबर होता

पारमिता : पारमि (स्त्री) पूर्णत्व, परिपूर्णता, संपूर्णता, गुणांची पराकाष्ठा

पारमिता म्हणजे पूर्णत्व बुध्दत्व प्राप्त करण्याकरिता ज्या गोष्टीमध्ये पूर्णत्व मिळविले पाहिजे त्या गोष्टींना ‘पारमिता’ म्हटले जाते. पालिमध्ये त्यांना ‘पारमि’ म्हणतात. पारमिता एकूण दहा आहेत. दान, शील, नेकखम्म, प्रज्ञा, वीर्य, शांती, सत्य, अधिष्ठान, मैत्री व उपेक्षा.

सन्धि विग्रह

मममुपागामि – ममं + उपागामि.

सोहं - सो + अहं.

चिन्तेसहं - चिन्तेसि + अहं.

येसाहं – येस + अहं.

सच्चकिरियमुत्तमं - सच्च + किरियं + उत्तमं.

[illegible]

१. प्रश्न : बोधिसत्व कोण होते?

२. प्रश्न : बोधिसत्त्वाचे आईवडिल त्याला सोडून का निघून गेले ?

३. प्रश्न : बोधिसत्त्वाने तेव्हा काय केले?

